

TÜRK DEVLETLERİ PARLAMENTER ASAMBLESİ İÇTÜZÜĞÜ

GİRİŞ

Türk Devletleri Parlamenter Asamblesi, TÜRKPA (bundan sonra Asamble olarak anılacaktır), ortak tarih, medeniyet, dil ve kültürel köklere bağlı ülkeleri kapsayan bölgesel bir işbirliği platformu olarak, Türk işbirliğinin parlamenter boyutudur.

TÜRKPA, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye Parlamento Başkanları (bundan böyle Taraflar olarak anılacaktır) tarafından 21 Kasım 2008 tarihinde imzalanan kurucu İstanbul Anlaşması ile (bundan sonra İstanbul Anlaşması olarak anılacaktır) Türk dünyasında çok taraflı kurumsal işbirliğinin yegâne parlamento boyutu olarak kurulmuştur.

Asamblenin vizyon ve misyonu, parlamentolar arası işbirliğini derinleştirmek ve Türk işbirliği çerçevesinde ortaya konulan inisiyatif ve girişimlere yasal destek sağlamaktır.

Asamblenin, 29 Eylül 2009 tarihinde Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de düzenlenen Birinci Genel Kurul toplantısında işbu İçtüzük kabul edilmiştir. İşbu İçtüzükteki bazı hükümlerde, uyumlu olması açısından Asamblenin kurucu İstanbul Anlaşmasına atıf yapılmaktadır.

İşbu İçtüzük, diğer değişikliklerin yanı sıra Asamblenin faaliyetlerinde bazı usul ve işlevsel yenilikler yapılmak suretiyle ve İngilizce'nin de taraf ülkelerin ulusal dilleri ile birlikte resmi çalışma dili olarak kabul edilmesini içeren değişiklikler yapılarak 29-30 Nisan 2011 tarihinde (Kazakistan başkenti Astana'da) güncellenmiştir.

Madde I: Görevler ve Amaçlar

1. Asamble, Taraflar arasında hukuki, ekonomik, sosyo-kültürel, çevresel ve diğer ortak ilgi alanlarında işbirliğinin geliştirilmesi için yasal bir

zemin sağlar. TÜRKPA çatısı altındaki işbirliği eşitlik, karşılıklı çıkar ve fikir birliği ilkelerine dayanmaktadır.

2. Asamble:

- Parlamentolar arası işbirliğini geliştirir;
- Tarafların ulusal mevzuatının yakınlaştırılmasına ilişkin önerileri kabul eder;
- Bilgi ve tecrübe paylaşımı yapar;
- Taraflar için ortak önem taşıyan alanlarda yasal destek sağlamak için işbirliği yapar;
- Taraflar arasında parlamenter diplomasinin güçlendirilmesi yoluyla Türk devletleri arasındaki ilişkilerin gelişimine katkıda bulunur.

3. Asamble, diğer parlamentolar arası kuruluşlarla ve TÜRKPA üyesi ülkelerin genel hedeflerine uygun olduğu bilinen hükümetler arası kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapar.

Madde II: Asamblenin Oluşumu

1. Asamble, Tarafların aktif milletvekillerinden oluşur.
2. Asambledeki toplam milletvekili sayısı Taraflar arasında eşit olarak dağıtılır.
3. Her bir Taraf, Delegasyon Başkanı olarak Ulusal Parlamento (ya da Parlamento Kanadı) Başkanının başkanlığında en az 9 (dokuz) milletvekili ile temsil edilir.
4. Taraflar, ulusal delegasyon üyelerini kendi iç mevzuat ve prosedürlerine göre tayin ederler.
5. Asamble, ulusal delegasyonların yeni üyelerinin itimatnamelerini Genel Kurul toplantısında onaylar. İtimatnameler, her bir Taraftan gelen delegasyon listesine göre oluşturulur.
6. Asamble üyesi olmayanlar da kendileri için yeni bir itimatname gerekmeksizin tüm üyeler ile aynı hak ve görevlerden yararlanmak suretiyle delegasyon üyesi olarak bildirilebilirler.

7. Bir ulusal delegasyon üyesinin görev süresi, ilgili Tarafın yazılı talebi üzerine ve Sekreteryaya bu yönde bir bildirim yapıldığında veya ilgili ulusal parlamentodaki üyeliği bittiğinde sona erer.
8. Asambledeki her bir Taraf eşit haklara ve bir oy hakkına sahiptir.

Madde III: Asamble Konseyi

1. Asamble Konseyi (bundan sonra Konsey olarak anılacaktır), Asamblenin faaliyetlerinin koordinasyonunu yürütür. Konsey, Delegasyon Başkanı sıfatıyla Tarafların Ulusal Parlamento Başkanlarından oluşur.
2. Ulusal Parlamentonun iki kanatlı olması durumunda, her iki kanadın başkanı da Konsey'de temsil edilir. Kanat başkanlarından sadece birinin oy kullanma hakkı vardır.
3. Konsey kararları oy birliği ile alınır.
4. Konsey, toplantılarını yılda bir kez Genel Kurul Oturumu çerçevesinde ve oturumdan önce gerçekleştirir. Konsey olağanüstü ve diğer gayri resmi toplantılar için toplanabilir.
5. Konsey, başka bir karar almadığı sürece toplantılarını kapalı oturumda yapar.
6. Konsey toplantılarında toplantı yeter sayısı Delegasyon başkanlarının $\frac{3}{4}$ 'üdür.
7. Konsey toplantıları, Genel Kurul toplantısı sırasında, ingilizce alfabetik sıraya göre dönem başkanlığı yapan ülkede düzenlenir.
8. Konsey toplantısına Asamble Başkanı başkanlık eder.
9. Konsey toplantılarını, her bir delegasyon başkanının yanında bir üye ya da diğer yetkili bir şahısla ve TÜRKPA Genel Sekreterinin katılımını ifade eden 1 + 1 formatında yapar.
10. Konsey'in çalışma dilleri, Tarafların devlet (ulusal) dilleri ve İngilizce'dir.

11. Konsey toplantısı, gündemin kabulüyle başlar. Konsey üyelerinin her birinin gündeme dair öneride bulunma hakkı vardır.
12. Konsey, Genel Kurulun taslak gündeminin yanı sıra bir sonraki Genel Kurulun tarihini ve yerini belirler.
13. Konsey, gelecek dönem(ler) için Komisyonların toplantılarını, bir sonraki Genel Kurul toplantısını ve diğer etkinlikleri içeren bir takvim ve faaliyet planı belirler. Dönem Başkanlığı, gelecek yıl boyunca kendi himayesinde gerçekleşecek faaliyetleri Tarafların önerileri üzerine belirler.
14. Konsey üyelerinin her biri, faaliyet tarihi ve yeri ile ilgili takvimdeki değişiklikler de dahil olmak üzere faaliyet planı hakkında kendi önerilerini sunma hakkına sahiptir. Bir sonraki Genel Kurul, Genel Kurul için planlanan tarihlere denk gelen, ev sahibi ülkedeki ulusal seçimler veya referandum gibi istisnai nedenlerden dolayı da ertelenebilir.
15. Konsey, Konsey ve Asamble tarafından son toplantılarında kabul edilen kararları/belgeleri değerlendirir ve Sekreteryaya güncel konular hakkında talimat verir.
16. Konsey aşağıdaki konularda kararlar alır:
 - a) Belirli bir konuda geçici komisyon, geçici danışma grubu veya çalışma grubu oluşturmak da dahil olmak üzere, bir Asamble üyesi veya Genel Sekreterin teklifi üzerine Asamble ve komisyonlarının yeniden yapılandırılması;
 - b) İşbu İttüzük de dahil, gözden geçirilmiş / değiştirilmiş yasal ve diğer yasal düzenleyici belgeleri onaylar;
 - c) Genel Sekreterin geçen yılın tüm faaliyetlerini kapsayan raporunun ve Asamblenin gelecekteki çalışma ilkelerini onaylar;
 - d) Taraf ülkelerde son dönemde yapılan ulusal seçim ve referandum raporlarını onaylar;
 - e) Gelecek yıl(lar) için Sekreteryaya tarafından hazırlanan Asamble bütçesinin yanı sıra, Denetim Komisyonu tarafından sunulan Denetim Raporunu onaylar;
 - f) Genel Kurul sırasında kabul edilecek olan Asamble'nin taslak deklarasyonunu onaylar;

- g) Taraflar arasında parlamentolar arası işbirliğinin ve genel olarak Türk işbirliğinin geliştirilmesine katkıda bulunan kişileri TÜRKPA madalyası ile ödüllendirir;
 - h) Genel Kurul'da seçilmek üzere Daimi Komisyonların Başkan ve Başkan Yardımcılığı pozisyonlarına adaylıkları onaylar;
 - i) Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcıları ve Komisyon Sekreterleri için adaylıkları onaylar;
 - j) İşbu İçtüzük'ün XIII. Maddesi uyarınca, uluslararası kuruluşlara ve ulusal parlamentolara Asamblede gözlemci statüsü verir;
 - k) İşbu İçtüzük'ün XIII. maddesi uyarınca Asamblenin diğer uluslararası kuruluşlarda gözlemci statüsü veya farklı işbirliği statüsü başvurusunu onaylar;
 - l) Asamblenin gelecek yılları kapsayan Strateji Belgesi'ni onaylamak;
 - m) Asamblenin sembol ve bayrağını kabul eder.
17. Konsey kararlarını "Karar" olarak kabul eder.
18. Kabul edilen kararlar, imzalanması için Dönem Başkanına TÜRKPA Genel Sekreteri tarafından İngilizce olarak sunulur.
19. Dönem Başkanı tarafından imzalanan ve Sekretarya tarafından mühürlenilen kararlar nihai sayılır.

Madde IV: Dönem Başkanlığı

1. Asamble'nin Dönem Başkanlığı, Taraflar arasında İngilizce alfabetik sıralamaya göre yürütülür. Ulusal Parlamento Başkanı, Asamble ve Konsey Başkanıdır (bundan sonra Dönem Başkanı olarak anılacaktır).
2. Dönem Başkanı görevini, bir genel kurul toplantısından diğerine kadar üstlenir. Dönem Başkanlığı, bir sonraki Tarafa o zamanki Dönem Başkanı tarafından Konsey toplantısının başında bir tokmağın bir sonraki üye parlamento başkanına verilmesi suretiyle devredilir.
3. Dönem Başkanı, Konseyin her bir üyesine söz verir, mevcut içtüzük kurallarına uyulmasını ve toplantı sırasında düzeni sağlar.

4. Dönem Başkanı, gündeme gelen her konuda görüş birliği sağlanmasını gözetir ve Konsey üyeleri arasında görüş alışverişi için uygun koşulları sağlar.
5. Dönem Başkanı, Genel Kurula başkanlık eder, Genel Kurulu açıp kapatır, Genel Kurul sırasında müzakereleri yürütür ve düzeni sağlar, Genel Kurul katılımcıları tarafından içtüzüğe uyulmasını sağlar, konuşmacılara söz verir, müzakereleri başlatır ve sonlandırır, müzakere edilen konuda toplantı ve karar yeter sayısı olup olmadığını tespit eder, konuları oya sunar ve oylamanın sonucunu ilan eder.
6. Dönem Başkanı, işbu Usul Kurallarının III. Maddesinin 16. Fıkrasında belirtilen hususlar hakkında Konsey tarafından alınan kararlar hakkında Genel Kurula bilgi sunar.
7. Ev sahibi parlamento Başkanı, Genel Kurula katılmak üzere davet edilecek konuk delegasyonların listesini, Asamble Konseyinin rızası ile belirler.
8. Dönem Başkanı, tüm Taraflarla mutabık kalarak olağanüstü bir toplantı yapılması talebinde bulunabilir.
9. Dönem Başkanı, Asambleyi diğer kuruluşlarla ve ulusal parlamentolarla ilişkilerde temsil eder.

Madde V: Genel Kurul

1. Asamble Genel Kurul Toplantısı (bundan böyle Genel Kurul olarak anılacaktır), yılda bir defadan az olmamak kaydıyla Taraf ülkelerde İngilizce alfabetik sıraya göre yapılır.
2. Genel Kurul çağrısı, ev sahibi ülkenin Ulusal Parlamento Başkanı tarafından imzalanarak Sekreteryaya aracılığıyla Taraflara iletilir.
3. Genel Kurul, Asamble Konseyi tüm Tarafların rızası ile aksine bir karar vermedikçe, halka açık olarak yapılır.
4. Genel Kurul toplantı yeter sayısı, ulusal delegasyon sayısının $\frac{3}{4}$ 'ünden az olamaz.
5. Her parlamento delegasyonu eşit haklara ve bir oy hakkına sahiptir.

6. Genel Kurulda tüm kararlar oy birliği ile alınır.
7. Genel Kurula, Dönem Başkanı başkanlık eder. Dönem Başkanı Genel Kurula katılamazsa, ev sahibi parlamentonun Başkanvekili, Genel Kurula Dönem Başkanı adına başkanlık eder.
8. Genel Kurulun oturma düzeni bu içtüzüğün Ek I kısmında belirtilmiştir.
9. Genel Kurul, Asamble Konseyi tarafından onaylanan gündemini kabul eder. Taraf delegasyonlar, tüm Taraflarca desteklenmek suretiyle, Genel Kurulun taslak gündemine bir konuyu veya acil gündem maddesini ek bir madde olarak koyma hakkına sahiptir.
10. Çalışma düzeni, işbu içtüzüğün Ek II bölümünde belirtilmiştir. Çalışma düzeni, Genel Kurul gündemine göre değiştirilebilir.
11. Genel Kurulun çalışma dilleri Tarafların devlet dilleri ve İngilizce'dir. Ev sahibi parlamento, Asamblenin tüm çalışma dillerinde eşzamanlı çeviri sağlayacaktır. Genel Kurul sırasında başka bir dil kullanmak isteyen herhangi bir ulusal delegasyon, Asamblenin resmi dillerinden birine eşzamanlı çevirisini yapmayı ve bununla ilgili masrafları üstlenir.
12. Tarafların parlamento idari teşkilatı görevlileri, Genel Kurula ilişkin organizasyonel meseleler ve belgeler hakkında görüşmek üzere Genel Kuruldan iki hafta önce Sekretaryada ortak bir çalışma toplantısı yapar.
13. Genel Kurula katılan her Asamble üyesi, üyelerin toplantıya katılımını belge olarak gösteren ve Sekretarya arşivinde tutulacak olan katılım kaydını imzalar.
14. Ev sahibi parlamento tarafından Genel Kurulun hemen ardından kabul edilen Deklarasyona ilişkin bir imza töreni ve toplantının sonuçlarına ilişkin bir basın toplantısı düzenlenir.
15. Asamble, kararlarını deklarasyon, karar ve tavsiye şeklinde alır.
16. Alınan Kararlar İngilizce dilinde TÜRKPA Genel Sekreteri tarafından imzalanmak üzere Dönem Başkanına sunulur.
17. Dönem Başkanı tarafından imzalanan ve Sekretarya tarafından mühürlenene Kararlar nihaidir.
18. Genel Kurul ve Konsey toplantısı tutanakları Sekretarya tarafından hazırlanarak Taraflara dağıtılır ve arşivinde tutulur.

Madde VI: Olağanüstü Oturumlar ve Diğer Toplantılar

1. Asamble, Dönem Başkanı veya Konsey üyelerinden birinin talebi ve tüm Tarafların rızası ile olağanüstü oturum için toplanabilir. Olağanüstü oturumun tarihi, Asamblenin diğer faaliyetleriyle örtüşmez ve talep eden Tarafın ev sahipliğinde yapılır.
2. Olağanüstü oturumun gündemi Dönem Başkanı tarafından, talep eden parlamentoya danışarak ve tüm üye parlamentoların kabul etmesiyle belirlenir.
3. Dönem Başkanı veya diğer delegasyon başkanları yalnızca Konseyin olağanüstü toplantısının yapılmasını da isteyebilir.
4. Konsey üyeleri, mevcut bir gündem ve çeşitli işbirliği konularını tartışmak için uluslararası forumlar sırasında gayri resmi olarak toplanabilir. Gayri resmi toplantılara Konsey üyeleri ile birlikte Genel Sekreter de katılır.
5. Konsey, olağanüstü veya gayri resmi toplantılarını, farklı bir karar almadıkça, gizli oturumda yapar.
6. Olağanüstü Genel Kurul ve Konsey toplantılarının tutanakları Sekreteryaya tarafından hazırlanıp Taraflara dağıtılır ve arşivinde tutulur.

Madde VII: Komisyonlar

1. Asamble tarafından şu Daimi Komisyonlar kurulur:
 - a) Hukuk İşleri ve Uluslararası İlişkiler Komisyonu;
 - b) Eğitim, Kültür, Sosyal ve İnsani Meseleler Komisyonu;
 - c) Ekonomik İşbirliği Komisyonu;
 - d) Çevre ve Doğal Kaynaklar Komisyonu.
2. Her Taraf, her Komisyona en az iki üye bildirir. Her Komisyonun Asamble tarafından Genel Kurulda seçilen bir Başkan ve Başkan Yardımcısı bulunur.
3. Komisyonlar kendi görev alanlarındaki sorunları ele alır ve rapor ve tavsiye kararı şeklinde belgeler hazırlayarak Genel Kurula sunar.
4. Komisyonlar, yılda en az bir kez Komisyon Başkanı tarafından belirlenen ve Konsey tarafından kabul edilen faaliyetler takviminde

düzenlenen tarihlerde toplanır. Taraflar, Komisyon toplantılarına dönemsel rotasyon sistemi temelinde İngilizce alfabetik sıraya göre evsahipliği yapar. Bir Tarafın Komisyon toplantısına evsahipliği yapamaması durumunda toplantıya alfabetik sıra ile bir sonraki Taraf evsahipliği yapar.

5. Komisyonlar birkaç yılı kapsayan çalışma planı hazırlar ve konuları bu plana uygun olarak ele alır.
6. Her Komisyon, toplantıları için kendi gündemini oluşturur ve her konuda bir Raportör belirler.
7. Komisyon toplantıları, Komisyon aksine bir karar vermedikçe, halka açık olarak yapılır.
8. Komisyon toplantısına Komisyon Başkanı başkanlık eder. Komisyon Başkanının toplantıya katılamaması durumunda, Başkan Yardımcısı toplantıya başkanlık eder.
9. Komisyonun, temel belgelerin onaylanması dahil olmak üzere, tüm kararları parlamento delegasyonlarının salt çoğunluğu ile alınır.
10. Toplantının ana gündem maddesi ile ilgili Rapor ve Tavsiye Kararı, sırasıyla üyelere biri ve Komisyon Başkanı tarafından sunulur.
11. Asamblede gözlemci statüsüne sahip parlamentolar ve uluslararası kuruluşlar ile diğer Türk devletlerinin parlamento delegasyonları ve Türk işbirliği kurumları Komisyon toplantılarına katılabilir. Diğer kurumların, parlamentoların ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri Komisyon toplantısına misafir olarak davet edilebilir. Komisyon toplantısına katılmak üzere davet edilecek misafirlerin listesi Genel Sekreterin teklifi üzerine Komisyon Başkanı tarafından belirlir.
12. Yeni bir Komisyon kurulması veya mevcut olanları yeniden yapılandırılmasına ilişkin karar, bir Konsey üyesinin veya Genel Sekreterin teklifi üzerine Konsey tarafından alınır.
13. Komisyonlar, ortak çıkarlarla ilgili belirli konularda Geçici Komisyonlar kurabilir. Geçici Komisyonların üye sayısı, örgütsel yapısı, faaliyetleri ve çalışma esasları, ilgili kurucu Komisyon tarafından belirlenir.

14. Komisyonlar, gündemde benzer bir işbirliği alanı ile ilgili bir konu öngörülmesi durumunda ortak toplantı yapabilir.
15. Komisyon toplantılarının tutanağı, Sekreteryaya tarafından hazırlanarak Taraflara dağıtılır ve arşivinde tutulur.

Madde VIII: Komisyon Başkan ve Başkan Yardımcıları

1. Komisyon Başkanı ve Başkan Yardımcısı (bundan böyle Başkan ve Başkan Yardımcısı olarak anılacaktır) Komisyonun yetkilileri olarak kabul edilir. Her bir taraf, her iki konumda da temsil edilir ve üç yıllık süre için göreve seçilir.
2. Başkan ve Başkan Yardımcılığı adayları Taraflarca önerilir ve Asamble tarafından seçilir. Komisyon Başkanı ve Başkan Yardımcısı, ilgili Komisyonun üyeleri arasından seçilir.
3. Başkan, kendi Komisyonunun faaliyetlerini koordine ve organize eder ve çalışma planını hazırlar.
4. Başkan, Komisyon tarafından kabul edilen karar ve belgeleri takip etmekle sorumludur.
5. Başkan, bütün Taraflarca karar verilmek üzere, Komisyonun toplantı tarihini ve yerini teklif eder. Tarih ve yer, işbu içtüzüğün VII. Maddesinin 4. fıkrasında öngörülen sıraya göre belirlenir.
6. Başkan, Komisyon toplantısının ana gündem maddesini belirler. Komisyon üyelerinin birkaç teklif sunması durumunda, Komisyonun bütün üyelerine danışarak konuyla ilgili nihai kararını verir.
7. Başkan, Komisyon toplantılarına başkanlık eder.
8. Başkan müzakereleri yürütür ve toplantı sırasında düzeni sağlar; işbu içtüzüğe uyulmasını sağlar, konuşmacılara söz verir, müzakereleri başlatır ve sonlandırır, toplantı yeter sayısı ve müzakere edilen konuda karar yeter sayısı olup olmadığını tespit eder, konuları oya sunar ve oylamanın sonucunu ilan eder.
9. Başkan, her konuşmacı için zaman sınırı belirleyebilir ve konuşma konusuna bağlı olarak ek süre verebilir. Başkan, belirlenen süre sınırlarını aşarsa konuşmacının sözünü kesebilir ve bir sonraki konuşmacıya söz verebilir.

10. Başkan, konuşmacıların listesini önceden alır ve her delegasyonun temsilcilerine söz verir. Başkan, temsil ettiği ülke adına konuyla ilgili bir görüş sunabilir veya görüşünü dile getirmesi için sözü delegasyonunun başka bir üyesine verebilir.
11. Başkan, toplantı gündemine bir acil gündem maddesi veya ek bir madde getirebilir ve bununla ilgili müzakere başlatır. Herhangi bir üye delegasyonun acil gündem maddesine itiraz etmesi halinde, Başkan ilgili maddeyi erteleyebilir. Başkan, ihtiyaç olması halinde “diğer hususlar” maddesi üzerine müzakere başlatabilir.
12. Başkan, Türk işbirliği kurumlarının temsilcilerine, Asamblede gözlemci statüsünde bulunan delegasyonlara ve misafirlere ana gündem maddesi ile ilgili söz verir.
13. Başkan, toplantıya ilişkin yürütülen hazırlıklar hakkında Komisyon Sekreteri tarafından uygun şekilde bilgilendirilir. Başkan, toplantının tüm belgelerini ve işlemlerini toplantı öncesinde ilgili Komisyon Sekreterinden alır.
14. Başkanın toplantıya katılamaması veya görevlerini yerine getirememesi durumunda, bu maddede belirtilen ilgili görev ve yetki Komisyon Başkan Yardımcısına verilir.

Madde IX: Finansal Konular

1. Her üye parlamento, üyelerinin Asamblenin resmi faaliyetlerine katılımıyla ilgili uluslararası ulaşım masraflarını kendi adına karşılayacaktır.
2. Ev sahibi parlamento milletvekillerinin organizasyonel ve konaklama masraflarını karşılar. Bir etkinliğe ev sahipliği yapan ülke, katılımcıların masraflarının tümünü ya da ek bir kısmını karşılayabilir.

Madde X: Sekreteryaya

1. Sekreteryaya, Asamblenin daimi olarak faaliyet gösteren idari organı olarak Asamble, Konsey, Komisyonlar ve Asamble tarafından oluşturulan diğer organların etkili şekilde işlemlerini sağlar.
2. Sekreteryaya, Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti ile Sekreteryaya arasındaki Evsahibi Ülke Anlaşmasına uygun olarak Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de bulunur.

3. Sekretarya'nın faaliyeti, yapısı ve finansmanı ayrı bir Sekretarya Yönetmeliği ve Sekretarya Mali Yönetmeliği ile belirlenir.

Madde XI: Bütçe

1. Sekretarya bütçesi, Tarafların ulusal katkı payları ile taşınmaz malların kiralanması, mülk üzerine yapılan sözleşmeler ve diğer ekonomik faaliyetler de dahil olmak üzere ev sahibi ülkenin mevzuatı tarafından yasaklanmayan faaliyetlerden elde edilen gelirlerden oluşur. Tarafların ulusal katkı payları, her yılın ilk ve yedinci ayında iki taksitte ödenir.
2. Tarafların katkıları, üye devletlerin yıllık gayri safi yurtiçi hasıllarına göre sırasıyla şu şekilde belirlenir:

Azerbaycan	2\15
Kazakistan	4\15
Kırgızistan	1\15
Türkiye	8\15
3. Bütçenin uygulanmasına dair kural ve prosedürler ile Sekretarya tarafından mali yetkilendirme yapılması ve ilgili diğer konular ayrı bir Sekretarya Mali Yönetmeliğine göre yürütülür.

Madde XII: Yeni Üyelerin Kabulü ve Üyeliğin Sona Ermesi

1. İstanbul Anlaşmasının 10. Maddesi uyarınca, diğer bağımsız Türk devletlerinin parlamentoları Asambleye katılabilir.
2. Yeni Taraf, İstanbul Anlaşmasının öngördüğü ve mevcut içtüzükte belirlenen kurucu Taraflarla aynı hak, yetki ve görevlere sahiptir. Yeni üye olan parlamentonun Sekretaryada temsili, Konsey tarafından değerlendirilir.
3. Herhangi bir Taraf, Asambledeki üyeliğini İstanbul Anlaşmasının 11. Maddesi uyarınca sonlandırabilir.

Madde XIII: Diğer Ulusal Parlamentolar ve Uluslararası Kuruluşlarla İlişkiler

1. Meclisle işbirliği yapmak isteyen diğer ülkelerin ve uluslararası kuruluşların ulusal parlamentolarına, İstanbul Anlaşmasının 9. Maddesi uyarınca gözlemci statüsü verilebilir. Konsey, konuyla ilgili

kararı ilgili ulusal parlamento veya uluslararası kuruluş tarafından yapılan yazılı başvuru ile kabul eder.

2. Gözlemci statüsü sadece ulusal parlamentolara ve parlamentolar arası ve hükümetler arası kuruluşlara verilir. Başka bir sivil toplum kategorisine giren kurumlar misafir olarak Meclis'in resmi etkinliklerine katılabilirler. Konsey, başvuruları duruma göre ve başvuru sahibinin pratik ve sonuç odaklı işbirliğine katkıda bulunma potansiyelini dikkate alarak inceler.
3. Gözlemciler, Genel Kurul Toplantısına katılmaya, Meclise hitap etme, belirli bir gündem maddesi üzerinde konuşma ve oy kullanma veya karar verme hakkı olmadan tartışmaya katılmaya davet edilirler. Gözlemciler ayrıca Meclis'in diğer resmi etkinliklerine davet edilebilirler.
4. Asamble, Taraflardan tayin ettiği göreve uygun olarak gözlemcilerle işbirliği yapacaktır. Gözlemciler, Türk işbirliğinin gelişmesine katkıda bulunmak ve Meclis'in bölgesel ve uluslararası düzeyde görünürlüğünü artırmak amacıyla ortak faaliyetler için girişimlerde bulunabilirler.
5. Sekreteryaya, ortak çıkarlarla ilgili konularda gözlemcilerle bilgi alışverişinde bulunabilir. Gözlemciler, mevcut faaliyetler, kabul edilen belgeler ve Meclis'in çeşitli işlemleri ile ilgili Sekretaryadan bilgi alabilirler.
6. Gözlemciler, Meclis tarafından değerlendirilmek üzere Meclis'teki statüsünü yazılı olarak feshedebilir veya askıya alabilirler. Statünün sona ermesi veya askıya alınması, Konsey'in ilgili kararından sonra doğrudan yürürlüğe girer.
7. Asamble, karşılıklılık ilkesine dayanarak, burada gözlemci statüsünde olanlar dahil olmak üzere, diğer uluslararası kuruluşlarda gözlemci veya başka bir kooperatif statüsü için başvurabilir. İlkelerin ve hedeflerin yanı sıra, Meclis'in gözlemcisinin sona ermesi, askıya alınması veya uzatılması veya diğer uluslararası kuruluşlardaki farklı kooperatif statüsü, ilgili kuruluşların düzenleyici çerçevesi tarafından yönetilecektir.
8. İşbirliği alanlarını, mekanizmalarını ve amaçlarını belirlemek amacıyla gözlemcilerle mutabakat zaptı veya mutabakata varılabilir.

Memorandum, karşılıklı rızaya dayanarak ve ortak çalışmalarının ilerlemesinden dolayı askıya alınabilecek, sona erdirilebilecek, değiştirilebilecek veya uzatılabilecek bağlayıcı olmayan bir belge olacaktır. Genel Sekreter, böyle bir mutabakat kararında Meclisi temsil etme yetkisine sahiptir.

Madde XIV: Türk İşbirliği Kurumlarıyla İlişkiler

1. Asamble, diğer Türk işbirliği kurumları ile ortak görev ve amaçlar temelinde işbirliği yapar. Asamble, Türk işbirliği girişimlerine yasama desteği sağlamak ve kendi önerilerini ve kararlarını hayata geçirmek üzere Sekreterya aracılığıyla işbirliği yürütür.
2. Asamble, Türk işbirliği kurumları ile ortak amaçlara ve Türk iş birliği sürecinin gelişimine hizmet eden farklı düzeylerde ortak faaliyetler ve toplantılar düzenleyebilir. Asamblenin ve ilgili kurumların Sekreteryalrı mevcut faaliyetleri hakkında tam olarak bilgi alışverişinde bulunur ve Türk işbirliğinin etkinliğini artırmaya yönelik yeni öneriler ve fikirler ortaya koyar. Asamblenin ve ilgili kurumların Sekreteryalrı, Türk işbirliğinin mevcut gündemini görüşmek ve gelecekteki faaliyetleri içinde etkileşim kurmak için yıllık ortak koordinasyon toplantıları düzenleyebilir.
3. Türk işbirliği kurumları, mevcut faaliyetleri ve son dönemdeki çalışmaları hakkında Asambleyi bilgilendirmek amacıyla, Asamble tarafından Genel Kurul başta olmak üzere Asamblenin resmi etkinliklerine katılmak üzere davet edilir.

Madde XV: Seçim Gözlemi

1. Asamble, seçim gözlemi misyonları ile Taraf ülkelerdeki ulusal seçimler ve referandumların gözlemını yapar. Misyon, Parlamento üyeleri ve Tarafların ulusal uzmanları ile parlamento idarelerinden koordinatörler ve Genel Sekreter ile Misyonun çalışmasında yer alan diğer Sekreterya temsilcilerinden oluşur.

2. Seçim gözlem misyonlarının amaçları, görevleri, usule ilişkin ve organizasyonel konular ayrı bir Seçim Gözlem Yönetmeliği ile düzenlenir.

Madde XVI: Diğer Hükümler

1. Asamble üyelerinin her biri, görüşmelerin ve ilgili eylemlerin iyi şekilde yürütülmesine ilişkin kurallara uyar. Saldırgan dil, Asamble üyelerinin ve katılımcıların şeref ve onurunu zedeleyen ifadeler ve sözler kullanılması ve işbu içtüzüğü ve genel olarak kabul edilen toplantı kurallarını ihlal eden diğer uygunsuz davranışlara müsaade edilmez. Toplantı kurallarına uyulması ve Asamble üyelerinin kurallara uymaya davet edilmesi Başkanın sorumluluğundadır.
2. İstanbul Anlaşması uyarınca, Taraflar, parlamentolarının yapısı, işlevleri, çalışma usulü ve uygulamaları ile ilgili tecrübe alışverişi programları yürütür. Bu çerçevede, her üye parlamento, yalnızca iç kullanım amacıyla veya kısıtlı erişime sahip olarak gizli sayılan bilgileri paylaşamaz ya da yayamaz.
3. İşbu içtüzük, Genel Kurul, Konsey ve Komisyon toplantıları ve Asamblenin diğer resmi etkinlikleri sırasında uygulanır. Bu içtüzük hükümleri, tüm Taraflar için bağlayıcıdır ve yukarıda belirtilen Asamble etkinlikleri sırasında bir ihtilaf olması durumunda, ilgili ulusal parlamentonun içtüzüğü veya düzenlemelerinden daha üstün olarak yorumlanır.
4. Taraflar, Genel Kurul, Komisyon toplantıları ve diğer etkinlikler çerçevesinde Taraflar arasındaki ikili işbirliğinin çeşitli konularını ele almak üzere ikili görüşmeler yapabilirler.
5. İşbu içtüzük, Asamblenin tüm resmi dillerinde hazırlanmıştır ve tüm dillerdeki metinler aynı derecede geçerlidir. Tüm dillerdeki nüshalar Sekreteryaya arşivinde saklanır.

Madde XVII: Değişiklikler ve Yürürlük

1. Her bir Taraf yanında Sekretarya işbu içtüzükte değişiklik teklifinde bulunabilir. Konsey ilgili teklifi alır ve Genel Kurula sunar.
2. Gerek duyulması halinde Konsey, Tarafların uzmanları ve Sekreterya çalışanlarından oluşan bir çalışma grubu kurabilir. Çalışma grubu Hukuk İşleri ve Uluslararası İlişkiler Komisyonuna ve daha sonra kabul edilmek üzere Konseye sunulmak üzere değişiklikleri mutabakatla kabul eder.
3. Bu içtüzük ve içtüzükteki değişiklikler, Asamble Genel Kurulunda kabul edildiğinde yürürlüğe girer.

EK 1

Genel Kurul Oturma Düzeni

(bina ve oturma salonunun düzenine bağlı olarak, ancak aşağıdaki genel sıraya uyulmalıdır)

- Merkezde Başkanlık makamı yer alır ki Başkan, Başkan Yardımcısı ve ev sahibi parlamento delegasyonu üyeleri, ev sahibi parlamentonun bir başka yetkili temsilcisi ve Genel Sekreter için düzenlenmiştir; ev sahibi ülkenin üst düzey bir hükümet yetkilisinin Genel Kurula davet edilmesi durumunda, Başkana en yakın olacak şekilde Başkanlık makamında oturtulabilir;
- Genel Kurulun, Başkanlık makamının sağ ve solundaki ana masalarında ön koltuklar Taraf delegasyonlar için ayrılmıştır, Genel Sekreter Yardımcıları kendi delegasyonu ile birlikte oturacaktır (işbu içtüzüğün 3. Maddesine atıfla);
- Tarafların yanındaki koltuklar Asamblede gözlemci ya da diğer işbirliği statüsünde olan kuruluşlar için ayrılmıştır; Gözlemci statüsündeki ülkelerin parlamento delegasyonları Tarafların heyetlerinin hemen yanına yerleştirilir; gözlemci statüsüne sahip uluslararası kuruluşlar gözlemci statüsündeki ülkelerin heyetlerinin yanına yerleştirilir; diğer işbirliği statüsündeki uluslararası kuruluşlar gözlemci kuruluşların yanına yerleştirilir;
- Gözlemcilerin yanında bulunan koltuklar Türk işbirliği kurumlarının temsilcileri için ayrılır (öncelik sırası: Türk Devletleri Teşkilatı, TÜRKSOY, Türk Akademisi, Türk Kültür ve Miras Vakfı);
- Gözlemcilerin yanındaki koltuklar misafir heyetler için ayrılmıştır; başka bir Türk devleti parlamento delegasyonunun Genel Kurul Toplantısına misafir olarak katılması durumunda, Tarafların delegasyonlarının hemen yanına oturmalıdır;
- Genel Kurul Oturumu sırasında yerinde teknik, idari ve diğer türlü destek sağlamak amacıyla Sekreterya personeli için ayrı bir masa ayrılır.

EK 2

Genel Kurul Çalışma Düzeni

- a) Asamblenin yeni üyelerinin itimatnamelerinin onaylanması
- b) Türk işbirliği konularından birine adanmış genel görüşme (*İlk olarak ev sahibi parlamento adına Dönem Başkanı, daha sonra İngilizce alfabetik olarak öncelik sırasına göre Taraflar konuşur*)
 - Üye parlamentoların delegasyon başkanlarının konuşmaları;
 - Misafir olarak katılan diğer Türk devletlerinin parlamentoları delegasyon başkanlarının konuşmaları;
 - Asamblende gözlemci veya başka bir işbirliği statüsüne sahip olan parlamentoların delegasyon başkanlarının konuşmaları;
 - Asamblende gözlemci veya başka bir işbirliği statüsüne sahip olan uluslararası kuruluşların temsilcilerinin konuşmaları;
 - Türk işbirliği kurumlarının temsilcilerinin konuşmaları (öncelik sırası: Türk Devletleri Teşkilatı, TÜRKSOY, Türk Akademisi, Türk Kültür ve Miras Vakfı);
 - Oturuma misafir olarak katılan uluslararası kurum ve kuruluşların temsilcilerinin konuşmaları;
- c) Komisyonların başkan ve başkan yardımcısı seçimi
- d) Komisyonun belgelerinin değerlendirilmesi ve kabul edilmesi
- e) Taraf ülkelerde son dönemde yapılan ulusal seçimler ve referandumlara ilişkin seçim gözlem raporlarının kabulü
- f) Başkanın bu içtüzüğün III. maddesinin 16. fıkrasında belirtilen hususlarda alınan Konsey kararları hakkında bilgi sunması
- g) Deklarasyonun kabulü